

Сафарі на щастя

Одним кохання дарує цілий світ. А іншим — біль нерозділених почуттів. Красунчик на все село Ростислав не звертав уваги на закохану по вуха Марусину. Він погрався з її почуттями, сказав: «Чекай на мене», — і повернувся з іншою, вродливою успішною моделлю. Мовляв, дивись, хто вона і хто ти. Принижена зрадою Марусина їде в Данію на заробітки, щоб стати успішною жінкою та повернути Ростислава. Зціпивши зуби, дівчина досягає неймовірного: стає моделлю та жаданою жінкою. Тепер уже Ростислав готовий покинути заради Марусини дружину. Але дівчина не хоче вертатися в минуле. За крок до омріяного щастя вона вдруге за життя опиниться на краю прірви. Та цього разу не для того, щоб впасти. А щоб злетіти.

Світлана Талан

*Сафарі
на щастя*

**Золота письменниця
України**

Світлана Талан

*Сафарі
на щастя*

Світлана Талан

*Сафарі
на щастя*

Роман

ХАРКІВ **КЛУБ**
2021 **СІМЕЙНОГО**
ДОЗВІЛЯ

Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля»
2021

ISBN 978-617-12-8762-4 (epub)

Жодну з частин цього видання не можна копіювати або відтворювати в будь-якій формі без письмового дозволу видавництва

Електронна версія зроблена за виданням:

Авторка фото *Інна Стельмах*
Модель *Марія Новік*

Талан С.

Т16 Сафарі на щастя : роман / Світлана Талан. — Харків : Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», 2021. — 304 с.

ISBN 978-617-12-8598-9

Ростислав майже не звертав уваги на закохану по вуха Марусину. Він погрався з її почуттями, пішов до армії і повернувся з іншою дівчиною. Принижена зрадою та вщент розбита Марусина, покинувши все, поїхала до Данії на заробітки, щоб повернутися сильною, самодостатньою, успішною.

Ще раніше сестра Марусини Ореста виїхала в Данію і, здається, знайшла там своє жіноче щастя. З надією на краще туди ж вирушила Любаня — сусідка Марусини.

Три жінки, зражені найдорожчими людьми, стануть одна для одної янголами-охоронцями. Бо кожна має хай і обпалені, проте міцні крила. Три жінки, що шукали щастя, опинилися над прірвою. Та не для того, щоб упасти, а щоб злетіти.

УДК 821.161.2

© Талан С. О., 2021

© Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», видання українською мовою, 2021

© Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», художнє оформлення, 2021

Щиро дякую цілеспрямованій дівчині Марії Н.,
яка поділилася своєю життєвою історією.

Мені снилась дорога. Дорога — і все.
Ні куди, ані звідки, — не знаю, не знаю.
Просто снилась дорога, — ні шлях, ні шосе,
А дорога й дорога, — іду й проминаю.
Тільки десь ніби вогник далеко в степах.
Може, мати стоїть на німому порозі.
Може, це вже Чумацький, а може й не шлях.
Може, просто дорога. Дорога в дорозі.

Ліна Костенко

Марусина уледіла вільне місце в лаунж-зоні аеропорту Копенгагена, сіла так, щоб видно було злітну смугу, поглянула на електронний годинник на стіні: до вильоту її літака в Бориспіль залишалось три години. Дівчина могла б приїхати в аеропорт пізніше, але навмисно прибула заздалегідь, бо залишатися вдома вже не мала сил. Сама згадка про те, що за кілька годин буде вже в Україні, ступить на рідну землю, побачить маму й тата, змушувала тріпотіти кожну клітинку тіла, а серце наповнювала приємним щемом.

«Як же я скучила за Батьківщиною, за рідними людьми, за своїм селом!» — подумала вона й зітхнула.

Марусина знала, що надвечір уже буде в рідній Березівці, сидітиме за столом на своєму улюбленому місці — біля вікна навпроти батька, — а мама метушитиметься, накриваючи на стіл. Батько всміхатиметься у вуса і запитуватиме, як жилося доньці в Данії, хоча все вже чув із телефонних розмов, а мама незле дорікатиме йому: «Відчепися від дитини! Не бачиш, що вона з дороги, стомлена й голодна!» І марно їй казати, що не хоче їсти: мамі завжди здається, що донька голодна — «Бач, яка худюща! Одні очі світяться!» Тато зауважить, що Марусина зовсім не худенька, навпаки, струнка і гарна, але сперечатися з мамою не буде, бо його дружина — справжній командир у спідниці, хоча й зростом ледь сягає йому до плеча. Приємні спогади про рідних теплом розливалися по тілу, і Марусина всміхнулася кутиками вуст.

Спогади понесли дівчину до рідної Березівки, звідки Марусина вирушила в далеку незнайому країну в пошуках щастя. Вона спостерігала, як на злітній смузї велетенські небесні птахи брали розгін, щоб піднятися в небо, несучи на собі людей у різні краї. Марусина думала про те, що люди давно навчилися літати швидше і вище за птахів, але їй досі не знають, де на них чекає щастя. Де воно живе? У рідному краї чи в іншій крані? Яке воно насправді і чи кожному дано? Але для будь-якої людини воно омріяне й бажане. Зазвичай, у жінок багата уява, і саме вона вбирає жіноче щастя в яскраві барви, вимальовуючи портрет того єдиного, найкращого у світі. Схожість жіночих фантазій лише в одному: поруч має бути надійний чоловік, з ним — спільні діти, затишок у домі й на душі.

Повноту щастя можна відчутти лише тоді, коли впевнено йтимеш по життю, знаючи, що є місце, де тебе завжди чекають, де тобі будуть раді.

Часом щастя жінки в тому, що вона в будь-яку хвилину може зірватися з місця й стрімголов кинутися на його пошуки. Жінка готова гризти землю, дертися на скелю, зриваючи нігті та збиваючи ноги до крові, розчаровуватися, помилятися, ображатися, плакати, падати ниць на землю лише для того, щоб передихнути й знову шукати щастя. Хтось урешті здобуде тиху сімейну гавань поруч із коханим, а хтось піде далі, спотикаючись і змиваючи сльозами бруд зі своєї дороги.

Здається, зовсім недавно Марусина, як і її подруги, вирушила в мандри, шукаючи своє жіноче щастя, а скільки часу сплило! Великі амбітні плани, надії, сподівання... Але доля до одних виявляла прихильність, а над іншими ніби знущалася. Попри все, у кожної з них було своє сафарі на щастя...

ЧАСТИНА ПЕРША

Очима ти сказав мені: люблю.
Душа складала свій важкий екзамен.
Мов тихий дзвін гірського кришталю,
несказане лишилось неказаним.
Життя ішло, минуло той перон,
гукала тиша рупором вокзальним.
Багато слів написано пером.
Несказане лишилось неказаним.
Світали ночі, вечоріли дні.
Не раз хитнула доля терезами.
Слова як сонце сходили в мені.
Несказане лишилось неказаним.

Ліна Костенко

Розділ 1

П'ятирічна Марусина захворіла. Вчора гасала з друзями вулицею, каталася на санчатах з гірки. Напередодні насипало снігу і вдарив мороз, тож як усидіти вдома? Біля річки — велика гірка, на якій зібралися всі діти з вулиці, де живе Марусинка, ще й позбігалася дівтора із сусідніх вулиць. Як було весело! Усе б нічого, якби не Ростик, який живе поруч і на три роки старший за неї. Він допомагав тягти на гору санчата, а потім дівчинка сідала і хлопчик штовхав її в спину. Марусина верещала від захвату, коли летіла вниз так, що аж вітер у вухах свистів! Ростик зазвичай добре ставився до Марусини, хоча іноді називав її «мала», що дівчинку трохи ображало. Яка вона мала, коли наступного року піде до школи?! І саме він винен у тому, що Марусинка застудилася: хлопчик насипав снігу їй за комірець шубки. Сніг був холодний, і дівчинка верещала, а Ростик стояв і сміявся. Спина стала мокрою, але Марусинка не побігла додому, а продовжила спускатися з гірки. Коли почало смеркатися, діти розходилися по домівках, і дівчинка помітила, що загубила одну рукавичку.

— Мала, ходімо додому! — покликав її Ростик.

— Я загубила рукавичку! — нахнюпилося дівча. — Її мені зв'язала бабуся. Як я піду додому? Мама насварить.

— У кишенях шукала?

— Немає.

— Ходімо пошукаємо! — запропонував хлопчик.

Вони обійшли все навколо гірки, але рукавички не знайшли.

— А ти не зізнавайся матері, що загубила, — порадив Ростик.

— Я попрошу бабуся зв'язати мені ще одну, і мама не помітить! — придумала Марусина.

Повернувшись додому, дівчинка сама поклала на комин сушитися рукавичку, і мама й справді не помітила втрати. Зранку Марусинка мала йти до садочка, але в неї заболіло горло й почався кашель. Зазвичай батьки залишали доньку на Віру, старшу на п'ять років сестричку, але на зимові канікули дівчинку забрала до себе в місто родичка. Батьки мали їхати до району на семінар, тож їм довелося залишити доньку на сусідку, тітку Іру, попросивши нагодувати Марусину та викликати фельдшера, якщо температура не падатиме.

Жінка нагодувала дитину тепленьким супчиком, напоїла чаєм на травах і вклала в ліжко.

— Полежи трохи, а я збігаю попораю господарство, — наказала їй сусідка.

— Ростик прийде до мене після школи? — поцікавилася Марусина.

— Ні, поки не одужаєш — не прийде! — відповіла тітка Іра.

На хлопчика Марусина довго сердитися не могла. Хоча той часто бешкетував і міг її образити, але найчастіше вони добре ладнали між собою. Дівчинка полежала в ліжку, погортала буквар. Вона вже перечитала той буквар кілька разів. Марусина взяла книжку з казками, але читати цього разу не хотілося. Дівчинка підвелася, взула капці, узяла свою ляльку Даринку.

— Даринко, на вулиці мороз, тож тобі потрібно перевдягнутися! — сказала вона ляльці й узялася її перевдягати.

На ляльчині ніжки Марусина натягнула колготки, які бабуся пошила зі старих шкарпеток, одягла на неї кофтинку, яку теж зв'язала бабуся.

— Не вистачає спіднички, — промовила дівчинка. — Потрібно її пошити, бо змерзнеш.

Марусинка дістала картонну коробку, де зберігала свої «скарби». Чого там тільки не було! І клаптики тканини, і намисто, і маленькі ножички, і навіть голка з нитками для шиття! Дівчинка перебрала все, але потрібної тканини для спіднички на ляльку не знайшлося. Вона пішла в кімнату батьків, відчинила шафу з одягом. Одразу помітила батькові штани.

«Які вони величезні! — подумало дівча. — Якщо відрізати клаптик знизу, тато й не помітить!»

Вирішивши, що батько, вдягнувши штани, не помітить відсутність невеличкого клаптика тканини, Марусинка швиденько принесла свої ножички, відрізала зовсім небагато тканини — лише щоб вистачило на спідничку Даринці, — зачинила шафу й узялася до шиття.

— Як справи, Марусинко? — запитала сусідка, зайшовши в кімнату.

— Добре, — відповіла дівчинка й похвалилася: — Ось, шию спідничку ляльці!

— Яка молодчинка! — похвалила тітка.

Жінка поміряла дитині температуру, запропонувала пообідати.

— Я зараз не хочу, пізніше поїм, — сказала їй Марусина. — Зараз маю дошити спідницю, бо Даринці холодно.

— Яка ж ти хороша дівчинка! — ще раз похвалила сусідка. — Як що задумала, то обов'язково зробиш!

Коли тітка Іра пішла, дівчинка дошила спідничку, приміряла на ляльку й залишилася задоволеною: обновка вийшла на славу! Марусинка залізла під ковдру, зігрілася і швидко заснула. Коли повернулися батьки, то похвалили доньку за те, що була чемною. Дівчинка вирішила презентувати свою роботу й принесла ляльку.

— Мамо, тату! Подивіться, яка гарна спідничка в Даринки! Я сама її зшила! — з гордістю промовила дівчинка.

— Яка ж ти в мене розумниця! — похвалила мама, готуючи вечерю. — А яка майстриня!

Лише батько промовчав. Чоловік узяв у руки ляльку, подивився, задумався, а потім мовив, що десь бачив таку тканину. Марусина швидко забрала Даринку і сказала, що піде в ліжку, бо болить горло.

— Зачекай, доню! — притримав її батько за ручку.

«Невже помітить?» — майнула в дівчинки думка.

Чоловік підійшов до шафи з одягом, і всі почули, як він заволав звідти:

— О, ні! Тільки не це!

— Що трапилося? — стривожено запитала його дружина.

Чоловік виніс свої штани й продемонстрував:

— Ось що!

Жінка не одразу помітила, що штани порізані. Лише дівчинка насупилася, надула губи й опустила голову.

— Що ти наробила, Маріє?! — у розпачі промовила мама. Марусина знала, що коли її так називають, то дуже сердяться. — Це ж татові штани з нового костюма!

— Я тільки маленький шматочок відрізала, — промимрила дівчинка. — Там досить штанів, щоб татові вистачило!

Мати не знала, чи плакати, чи сміятися. Вона сіла на стілець і промовила:

— Невже в тебе не було іншого клаптика тканини?!

— Мамо, ти не розумієш! Даринці було холодно, і я мала зшити їй одяг! Я ж не порізала татові штани, а лише взяла звідти невеличкий шматочок! Невже вам шкода? — промовила Марусина й розплакалася. — Ніколи не думала, що ви такі жадібні!

— Ти не розумієш, що зіпсувала дорогу річ? — запитала мати.

— Марино, штани вже не повернеш, — мовив батько, — а Марусинка кається. Плаче.

— Кається вона! Думати спочатку потрібно було! — сказала мати й відправила доньку в кімнату. — Будеш там сидіти три дні безвилазно! — наказала вона. — І не смій більше чіпати речі без дозволу!

Марусина лягла на ліжку, вкрилася з головою ковдрою й невітішно розплакалася. Їй хотілося про все розповісти Ростикові, але тітка Іра сказала, що він не прийде до неї. Дівчинка взяла ляльку, притиснула її до себе.

— Тобі не холодно, Даринко? — запитала вона, ретельно вкутуючи ляльку ковдрою.

Розділ 2

Мама з татом пішли на роботу до школи, а Марусина мала відбувати покарання й одужувати вдома.

— Марусино, прошу тебе, нічого не втни знову, — попросила мати.

— Я буду чемною дівчинкою! — пообіцяла вона.

Дівчинка тинялася без діла, погортала буквар, укотре подумавши, що ж буде робити в школі, коли вже вміє читати, погралася з лялькою й довго сиділа перед вікном. Діти бігали по вулиці із санчатами, а вона має сидіти вдома й може лише спостерігати за ними у вікно.

«Поки одужаю, то весь сніг розтане», — із сумом подумала дівчинка й відійшла від вікна.

Як на зло, ще й Ростик не заходив до неї. Без нього сумно. Хлопчик, хоча й дружив переважно з хлопцями, але й про сусідку не забував і часто дозволяв Марусині бігати за ними, якщо, звичайно, їх слухатиметься й не заважатиме хлопчачим розвагам.

Марусина то сиділа на стільці в кухні, то лежала в ліжку, то кривлялася перед дзеркалом. Вона любила перевдягатися й у різних сукнях походжати по кімнаті, щоб потім зупинитися перед великим дзеркалом на шафі й милуватися собою. Дівчинка знайшла своє нове платтячко, яке мама купила їй на літо, вдягла його, покрутилася перед дзеркалом. Їй дуже кортіло відчинити шафу батьків і дістати мамині туфлі на підборах, але згадала обіцянку бути чемною дівчинкою й лише зітхнула.

«Не чіпатиму туфлі, бо ще підбори зламаю», — вирішила вона і зняла сукню.

Від безділля Марусина зовсім засумувала. Щоб якимось розважитися, сіла на стільчик біля ліжка й почала на ньому хитатися.

«Ще зламається!» — подумала дівчинка, коли стілець під нею жалібно заскрипів.

Марусина провела рукою по залізних бильцях ліжка, вирішила порахувати — їх було п'ять, а між ними простір.

«Цікаво, чи влізе сюди моя голова?» — розмірковувала дитина.

Вона відсунула вбік штору, обережно спробувала просунути між бильцями голову.

«Проходить!» — подумала вона й просунула голову далі.

Коли Марусина спробувала витягнути голову назад, то застрягла. Дівчинка злякалась і розплакалася, зрозумівши, що потрапила в пастку.

— Що мені робити? — голосила вона. — Буду так цілий день сидіти, а коли прийде мама, то знову сваритиме! Що ж я наробила!

Марусина почула, що в хату хтось зайшов.

— Мамо! Це ти? — озвалася вона.

— Мала, ти де? — почула голос Ростика.

— Іди сюди! Швидше! — покликала дівчинка.

Коли Ростик побачив Марусину, що стояла навколішки, засунувши голову між бильцями, розсміявся.

— І як ти це зробила? — ще сміючись, запитав він.

— Чого ржеш?! Не бачиш, що в мене горе? Краще допоможи звідси вибратися, поки батьки не повернулися! — попросила вона.

Як не намагався Ростик звільнити Марусину з пастки, йому це не вдалося.

— Іди до мами в школу, попроси допомоги, бо я тут і помру! — знову розплакалася Марусина, зрозумівши, що самотужки їй не впоратися з проблемою.

— Я швидко! — пообіцяв Ростик і помчав до школи.

Марно батько намагався руками розвести залізні пруті й звільнити доньчину голову.

— Усе! Я помираю! — верещала перелякана Марусина.

— То навіщо ти пхала туди голову?! — дорікнула мати.

— Я не знаю!

— Не кричи на дитину, — попросив батько, — я зараз розпиляю прут і звільню тебе, дитинко! — сказав доньці.

— І треба ж до такого додуматися! — сплеснула мати руками.

— Я не винна! — плакала дівчинка.

— То, виходить, що я тобі голову туди засунула?!

— Я не винна! — повторило дівча. — Туди голова добре влізла, а потім вуха в мене вирости, тож назад не вилазить!

— Отакої! — всміхнулася жінка. — То, значить, вуха вирости?

— Так! Ти ж сама казала, що я швидко расту, — сказала, схлипнувши, Марусина, — то й вуха швидко вирости! — і знову заплакала.

Коли Марусина опинилася на волі, то одразу побігла до себе в кімнату і сховалася під ковдрою. Вона чула, як зайшла мама і сказала,

що тепер вона не піде гуляти на вулицю до самого Різдва.

— Щоб знала, як добре поводитися! — сказала жінка і вийшла.

Розділ 3

Наступного дня, коли Марусина лишилася вдома сама, вона вирішила взагалі нічого не чіпати й дивитися лише у вікно. Повз будинок пробігав Ростик, і Марусина помахала йому рукою. За мить хлопчик був у неї.

— Мала, ти чому така сумна? — запитав він.

— А ти як думаєш? Ви бігаєте, гуляєте, а я маю сидіти сама в хаті.

— Не хочеться бути вдома?

— Ні.

— То ходімо до мене!

— Мені не можна!

— Та ніхто ж не дізнається! — сказав Ростик. — Моїх батьків немає, твої також у школі. Поки вони повернуться, ти вже будеш удома.

Дівчинка замислилася. Їй завжди подобалося бувати в будинку сусідів. У хаті Марусини лише невеличка кухня, кімната батьків з телевізором і диваном-книжкою та її з Вірою невеличка кімнатка. А в сусідів великий будинок на шість кімнат, і в Ростика є своя. Але найбільше подобались дівчинці сходи на другий поверх, якими вона ходила безліч разів. Ними можна було піднятися вгору, на другий поверх, а там — балкон, з якого цікаво дивитися вниз. Якось вони з Ростиком стояли на балкончику і плювали звідти, намагаючись поцілити в півня. Зробити це їм не вдалося, але їх за таким непристойним заняттям застукала тітка Іра й заборонила туди виходити. Але залишалися сходи зі справжніми поручнями, за які можна було триматися рукою.

— То йдемо до мене чи так і будеш тут киснути? — запитав Ростик.

— Ходімо! — відповіла дівчинка й пішла вдягатися.

Біля порога Марусина одразу зняла взуття. У будинку сусідів повсюди килими: і на стінах, і на долівці, і в усіх кімнатах. Обережно ступаючи по м'якому настилу, Марусина з другом одразу піднялися на другий поверх. Кімната Ростика була великою, як дві Марусининих. Уся стіна завішана полицями, де Ростик виставляв свої машинки та літаки.

— Ось ця нова! — похвалився він, демонструючи поповнення колекції. — Це мені тато привіз зі столиці!

— Гарна! — зітхнула Марусина.

— Хочеш, нові книжки покажу? Там є про літаки! — запропонував Ростик.

— А про ляльок немає?

— Я що, дівча? — всміхнувся він.

— Можна походити сходами? — попросила дівчинка.

— Скільки завгодно!

Марусина повільно, тримаючи високо голову, спустилася сходами, зупинилася біля дзеркала, поправила волосся і знову пішла вгору, уявляючи, що на ній довга синя сукня і туфлі на тонких високих підборах.

— От якби в нас так було! — захоплено промовила вона.

— У вас так не буде.

— Чому? — здивовано запитала вона, зупинившись на сходинці.

— Бо мій батько — голова колгоспу, а твої — вчителі.

— І що?

— У них зарплата маленька, — пояснив хлопчик.

— Ти також станеш головою колгоспу, коли виростеш?

— Ні. Я буду льотчиком!

— А мене покатаєш на літаку?

Ростик замислився.

— Не знаю, чи мені дозволять, — серйозно промовив він, поморщивши лоба.

— А ти одружися зі мною, і тоді тобі дозволять, — усміхнулась Марусина.

— Подивимось! — жартома відповів хлопчик.

Марусина, погулявши сходами, згадала, що їй час додому.

— Ти рукавичку свою знайшла? — запитав Ростик.

— Де я її знайду, якщо сиджу вдома під замком? Це ще мама не знає, а як дізнається, то й за рукавичку мені влетить!

— Ти ж казала, що бабуся зв'яже тобі таку саму, — нагадав хлопчик.

— Коли це буде?

— Давай я тобі свої віддам! — запропонував Ростик.

— І що я вдома скажу?

— Скажеш, що ми помінялися рукавичками!

— А ти своїм що скажеш?

— Скажу, що загубив. Мені нічого не буде!

— Давай! — погодилася дівчинка.

Цього разу Марусині пощастило: вона встигла повернутися додому раніше за батьків і похвалилася, що поводитися добре.

Розділ 4

Родина Бойченків готувалася до Різдва. Мати, Марина Олександрівна, дістала з холодильника баночку майонезу та зеленого консервованого горошку, які берегла до свята; батько, Роман Семенович, робив нарізку для олів'є. В хаті приємно пахло тушкованою картоплею та м'ясом: у духовці смажилася гуска. Марусина не мала чим зайнятися, тож прислухалася до розмови батьків. Вони чекали на двоюрідну материну сестру, яка мала приїхати разом із Вірою та своєю донькою Орестом. Марусина не дуже скучила за рідною сестрою: та була старшою і ставилася до неї, як до маленької. Часто Віра змушувала виконувати за себе роботу, яку їй доручали батьки.

— Якщо не зробиш, то зачиню в хаті й не пущу гуляти! — зазвичай так погрожувала Віра сестрі.

— А я татові розкажу! — огризалася Марусина.

— А я тебе наб'ю! Ти не доведеш, що я тобі зробила! — казала сестра й показувала язика.

У такі моменти Марусина по-справжньому жалкувала, що менша за сестру і не може дати їй здачі. До того ж, Віра ніколи не брала її з собою, коли йшла з подружками гуляти. Марусині дуже хотілося послухати розмови старших дівчаток, але не вдавалося. Їй було образливо, бо навіть сусід Ростик, який був старший за неї, дозволяв гратися зі своїми друзями, а Віра не така.

«Вона капосна! Краще б у мене була менша сестричка! — подумала Марусина і зітхнула. — Добре, що Ореста приїде, з нею можна буде погуляти!»

Марусина підійшла до батька, притулилася до його спини.

— Чого сумуєш, доню? — запитав він.

— Не знаю, — відповіла дівчинка.

— Щоб не тинятися без діла, краще б сходила до магазину та принесла буханець хліба, — озвалася мати. — Гостей буде багато, ще й сусідів запросила на вечерю, може не вистачити на всіх, а хліб у магазині сьогодні швидко розберуть.

— Може, я сам би сховався? — запитав батько.

— Тобі аби не допомагати! — незле дорікнула жінка. — Марусина вже не маленька, нехай іде.

Донька вдягнулася й вийшла з хати. Вона вже не раз ходила сама до магазину. Дівчинка не жахалася собак, яких могла зустріти дорогою, але побоювалася Діму. Це був товстий лисий дурнуватий дядько, який нікого не ображав, але все одно Марусина його боялася. Щоразу, коли чоловік бачив дівчинку, усміхався беззубим ротом, підбігав до неї і, гигаючи, гладив її по голівці й давав цукерку. Діма часто вештався біля магазину, де покупці пригощали його солодощами, печивом чи булочкою, а потім він свої смаколики роздавав дітям. Марусина не хотіла віч-на-віч зустрітися на вулиці з Дімою, тож зайшла до сусіда. На її стук виглянув Ростик.

— Тобі не треба сходити в магазин? — запитала його Марусина.

— Ні. А що?

— Я йду по хліб.

— Сама боїшся?

— Ні.

— Не бреш! Бздиш, бо боїшся Діми! — випалив хлопчик і посміхнувся.

— Зовсім не боюся! — сказала Марусина й надула губи. — Хочеш, я тобі яблуко дам? — дівчинка вхопилася за рятувальну думку.

У сусідів були різні яблука, але не такі, що подобалися Ростикові. Марусина знала, що хлопчику смакували зелені яблука, які восени засипали в погріб прямисінько на картоплю, вони долежувалися, достигали і взимку ставали надзвичайно смачні.

— Те, що торохтить? — Ростик хитро примружив очі.

Якщо яблуко потрусити, то всередині торохтіли зернятка. Так Марусина з Ростиком завжди робили: спочатку трусили яблука, прислухаючись, чиє торохтить гучніше, а потім їх гризли.

— Так, те, що торохтить! — пообіцяла дівчинка.

— Я зараз! — сказав Ростик і гайнув одягатися.

Діми біля магазину не було, але Марусина не шкодувала яблука, яке пообіцяла сусідові. Дорогою додому дівчинка запитала, чому Ростикового батька називають Феодал, коли їхнє прізвище Феоділь.

— Та звідки я знаю? — стенив плечима хлопчик.

— Коли ти станеш дорослим, також будеш Феодалом?

— Я буду льотчиком! — з гордістю промовив хлопчик.

Біля двору вони попрощалися до вечора.

— Не забудь про яблуко! — нагадав Ростик.

— Я не дурна! Не забуду, — сказала на те Марусина.

Коли дівчинка повернулася додому, то побачила бабусю й одразу кинулася до неї в обійми. Жінка не стала чекати вечора, одразу віддала онучці подарунок — теплу жилетку в різнокольорових смужках спереду, яку зв'язала саморуч. Надвечір приїхала тітка з дівчатками, і Марусина отримала від Орести подарунок.

— Я навчаюся в третьому класі, тому вже доросла, щоб гратися ляльками, — сказала Ореста, подарувавши Марусині свою улюблену ляльку з довгим волоссям, яке можна розчісувати гребінцем.

Марусина подякувала і з жалем подумала, що наступного року піде до школи й тоді доведеться також комусь віддавати свої іграшки.

Надвечір зайшли сусіди всією родиною. Дядько Василь, високий, із блискучою лисиною, тітка Ірина, яка пахла парфумами, та Ростик у білосніжній сорочці.

— Ми до вас ненадовго, — одразу повідомив дядько, — лише привітати зі світлим святом Різдва.

— Як це?! — здивувалася Марусинина мати. — Ми гадали, що посидимо за столом усі разом.

— Чекаємо на поважних гостей, — сказала тітка Ірина, — маємо, так би мовити, «тримати марку».

Марусина не знала, яку там марку має тримати сусідка, але засмутилася, що не буде в них Ростика. Сусіди привітали зі святом, подарували батькам пляшку шампанського, баночку кави, пачку чаю, а Марусині — білі колготки.

— Будеш до школи ходити — носитимеш, — сказала тітка Іра.

Марусина, звичайно, любила отримувати подарунки, але білі колготки! «Це ж доведеться взагалі нічого не робити, щоб вони були чисті!» — подумала дівчинка, подякувавши.

Марина Олександрівна привітала сусідів, віддала їм невеличкий пакуночок, а Ростикові подарувала коробку цукерок.

— Прийдеш до мене, і ми разом з'їмо! — шепнув хлопчик Марусині й підморгнув, щоб ніхто не помітив.

До того, як сусіди пішли, Марусина встигла всунути в Ростикову кишеню торохкітливе зелене яблуко.

— Тату, а чому дядько Василь лисий? — запитала Марусина.

Батько розкладав стіл, коли почув питання доньки, і не одразу відповів, тож їй довелося повторити.

— Чому люди бувають лисі? — допитувалась Марусина, бо саме це питання почало її мучити.

— Люди, доню, бувають лисі тоді, коли або занадто розумні, або дуже дурні! — відповів батько.

— Романе, ну що ти таке дитині розкажеш?! — дорікнула йому жінка, покриваючи стіл білою вишитою скатертиною.

Марусина вийшла в іншу кімнату й задумалася.

«Діма — дурний, тому він і лисий, з ним усе зрозуміло, — розмірковувала вона, — але про дядька Василя не можна сказати, що він занадто розумний. Сказати, що дурний, також не можна — то який він тоді?»

За вечерею Марусина відволіклася від розмірковувань, але наступного ранку пішла до Ростика. Вона мала для себе з'ясувати, чому дядько Василь лисий. Дівчинка спостерігала за чоловіком, дивилася на його блискучу лисину на маківці, але так і не змогла отримати відповідь на питання, яке не давало їй спокою.

Розділ 5

Перше вересня, коли Марусина пішла до школи, стало для неї справжнім випробуванням. Дівчинку турбували білі колготки, які мали цілісінький день залишатися чистими, що було майже неможливим. А ще той великий бант, який мама зранку причепила їй на маківку! З ним не можна було крутити головою в різні боки, бо він так і норовив сповзти з волосся. Марусина мала таке відчуття, ніби їй на голову поклали качан капусти, з яким вона мусить ходити цілий день. Дівчинка до останнього сподівалася, що їй батьки куплять нову форму, але вийшло, як завжди: довелося доношувати одяг за Вірою.

— Вірці щастить, — нила вона напередодні, — завжди все нове має, а мені за нею доношувати!

— Після школи поїду в місто на навчання, тож і тобі купуватимуть новий одяг, — намагалася втішити дівчинку сестра.

— Коли це буде?

— Не встигнеш і оком кліпнути!

— Швидше б ти вже поїхала! — вередувала дівчинка. — Я тоді твою шафу займу. Можна?

— Тоді буде можна! — запевнила Віра.

Радували Марусину хіба новенькі зошити, олівці та портфель, які їй дісталися прямісінько з магазину. Дівчинка стояла на лінійці, не розуміла, що каже директор у мікрофон, і розмірковувала про те, куди вчителька подіне стільки квітів, бо кожен учень тримав у руках букет. «Напевно, згодує корові або козі», — вирішила Марусина.

Парти та підлога в класі пахли фарбою, велика дошка на стіні, крейда, якою можна писати, — усе це Марусині сподобалося, і дівчинка подумала, що в школі не так і погано. Вона була невисокого зросту, тож вчителька посадила її за першу парту, поруч із дівчинкою в окулярах, яку звали Олею. Після другого уроку Марусина вже знала, що дружити з Олею не буде, хіба що спілкуватися на перервах. Сусідка по парті їй зовсім не сподобалася: вона заглядала вчительці в рота так, ніби звідти мало вилетіли щось надзвичайно цікаве, підносила руку ще до того, як вчителька до кінця ставила питання.

«Фу! Підлиза! — вирішила Марусина. — Ростик такий уже давно дав би підсрачника!»

Після другого уроку вчителька сказала, що потрібно провітрити клас, і Марусина вийшла на перерву в коридор. Вона стала біля вікна, і до неї підійшла Оля.

— Це тобі! — дівчинка протягнула карамельку.

— Дякую! — сказала Марусина.

Вона не любила такі цукерки, але обіцяла мамі в школі бути чемною, тож відмовляти було незручно, і Марусина взяла карамельку. Вона не мала що дати Олі. Коли збиралася до школи, то мама поклала в портфель одне яблуко й наказала на перерві його з'їсти. «Якщо віддам яблуко Олі, то не виконаю мамине прохання», — подумала Марусина і смачно відкусила великий шматок.

— Привіт, першокласнице! — почула вона голос Ростика і зраділа. — Як справи у школі? Подобається?

— Ще не зрозуміла, — відповіла дівчинка.

— Дай вкусити! — сказав Ростик, кинувши погляд на яблуко.

Не встигла Марусина й рота розтулити, як хлопчик з її руки відкусив більшу частину яблука і почав ним хрумтати, як кріль. Для Ростика їй не було шкода нічого, тож Марусина запитала, чи ще хоче.

— Ага! — сказав він і знову впився міцними зубами в яблуко.

Після цього Марусині залишився маленький шматочок, який вона швиденько доїла. Продзвенів дзвоник, і школярі зайшли в клас та сіли за парти. Учительки ще не було, коли двері прочинились і заглянув Ростик.

— Малюки, якщо хтось образить Марусину Бойченко, буде мати справу зі мною! — сказав він і показав кулака.

Марусина гордо випрямила спину, підвела вгору голову й повільно окинула зверхнім поглядом своїх однокласників: дивіться, мовляв, який у мене старший захисник!

Додому Марусині вдалося повернутися з чистими й навіть не подертими колготками, щоправда, бантик таки сповз із волосся і його довелося покласти в портфель. Коли батьки прийшли додому, то Марусина вже встигла перевдягнутися й повісити форму в шафу, за що отримала похвалу.

— Тобі сподобалося в школі? — запитав батько.

— Перерви подобаються, — відповіла дівчинка.

— А уроки? — поцікавилася мати.

— Суцільна нудьга, — відповіла дівчинка. — Маю вчити букви, коли їх знаю.

— Але ж не всі дітки вміють читати, — зауважила мати.

— То вони будуть навчатися, а я нудьгувати?

Мати пояснила, що незабаром почнеться вивчення нового матеріалу, і їй не доведеться нудьгувати.

— Поживемо — побачимо, — сказала Марусина по-дорослому й зітхнула.

— Сьогодні було свято, яке ти запам'ятаєш на все життя! — підсумувала мама, а дівчинка подумала, що нічого такого особливого вона не запам'ятала.

— Завтра вже не буде свята? — запитала Марусина.

— Ні. А що? — мама поглянула на доньку.

— Тоді бантик не потрібний? — з надією запитала дівчинка.

— Він тобі не подобається?

— Я його ненавиджу! Можна заплести мені кіски?

— Гарзд! — погодилася жінка.

Розділ 6

Здавалося, лише недавно Марусина йшла до першого класу, а вже закінчила п'ятий. Стільки часу вона чекала, поки Віра звільнить місце від своїх речей у шафі, щоб зайняти її полицьки, а тепер, коли сестра почала готуватися до від'їзду, Марусина засумувала. Вона завжди ображалася на Віру за те, що та не дозволяла їй гуляти зі своїми подружками, ставилася до неї, як до маленької, не розказувала свої дівчачі секрети. Ніби намагаючись надолужити втрачене спілкування, Віра не відпускала від себе Марусини вже кілька днів.

— Я буду навчатися в місті! — радісно говорила Віра, перебираючи свій одяг. — Уявляєш, Марусино, скільки там людей, машин, усі кудись поспішають, і я буду серед них — частинка того гамірливого натовпу!

— Щаслива! — видихнула Марусина.

— Буду жити в гуртожитку.

— Везуча!

— Але раз на місяць приїжджатиму в село, тож не сумуй за мною! Потім отримаю диплом і стану вчителькою! Ух! Аж дух спирає, коли подумаю! Ти також підеш до педагогічного? Маєш піти, бо в нас — династія вчителів!

— Не вирішуйте за мене! — огризнулася дівчина. — Я ще не вирішила, ким стану, а ти «династія, династія»!

— У тебе є ще час подумати, — погодилася Віра й порадила поменше крутитися перед дзеркалом. — А ще не бігай за тим Ростиком, не рівня він тобі.

— Що?! За Ростиком? Тю! Потрібен він мені, як собаці п'ята лапа! — занадто емоційно промовила Марусина.

— А то я сліпа! Аж п'яти обсцикуєш! Ти бачила, які в нього дівчата?

— Які?

— Кра-су-ні! А ти хто? Мале дівча, у якого навіть цицьки ще не вирости!

— Та ну тебе! — психанула Марусина і пішла у двір.

Дівчина рушила в садок, залізла на товсту гілку дерева. Марусина не пам'ятала, з якого віку почала втікати від несправедливості, ховаючись у гіллі яблуні. Там вона могла сидіти годинами. Її ніхто не помічав, не чіплявся й не заважав думати, а часом і плакати. Здавалося, лише

яблунька могла відчувати її душевний стан, читати думки, співчувати й заспокоювати. Умостившись на гілці, дівчина замислилася. Віра мала рацію. Поблизу Ростика все частіше крутилися дівчата, здебільшого його ровесниці, а з Марусиною він спілкувався або коли був удома, або коли вони йшли разом зі школи. Хлопець ділився із сусідкою, як і раніше, своїми мріями про майбутнє, іноді розповідав про дівчат, які йому подобалися, але відчувалося, що стосунки між ними вже не такі, як раніше. Іноді, коли в Марусини уроки закінчувалися раніше, вона швендяла біля школи, чекаючи Ростика. Він виходив і не квапився додому — ішов на шкільний стадіон, де займався на турніку. Марусина рушала туди, сідала на лавку і спостерігала за ним. Бувало, що підходили хлопці й після фізичних вправ разом з Ростиком курили, попросивши Марусину постояти на варті. Вона ладна була вертїти головою, щоб вчасно помітити дорослих, аби лише бути поруч з хлопцем. Ростик дорослішав, і заробити прихильність торохтливими яблуками було вже неможливо. Справжнім щастям стали ті нечасті години, коли Ростик сам заходив до Бойченків, запрошував Марусину піти прогулятися до річки. Вони ходили берегом, а хлопець згадував дитинство і казав, що за два роки поїде звідси навчатися в льотне училище і сумуватиме за рідним краєм. Марусині хотілося сказати, що вона сумуватиме за ним, але соромилася, бо висміє і знову називатиме малою.

Посумувавши наодинці в саду, Марусина повернулася до хати. Три валізи з Віриними речами стояли посеред кімнати.

— Шафа вільна! — сповістила сестра. — Можеш перебиратися! Я собі залишила лише одну полицку знизу.

— Мені тебе бракуватиме, — сумно промовила Марусина.

— Та не бреш! — засміялася Віра. — Ми ніколи з тобою не були близькими подружками.

— Ми були і є сестрами.

— Це тобі, — Віра віддала сестрі свій старий гаманець з грошима. — Бери, на щастя!

Коштів було небагато, але й таким Марусина зраділа. Вона давно хотіла купити фотоапарат, щоб знімкувати все, що подобається. У батьків гроші просити не могла — не навчили вони цьому дітей, тому потроху відкладала на покупку. Трохи бабуся подарувала на день народження, щось зекономила на шкільних обідах, а ще дала хрещена,

мати Орести, коли приїздили навесні допомагати засадити городину. Склавши всі гроші до купи, Марусина перерахувала їх і радісно підстрибнула: у неї було п'ятдесят три гривні! Саме стільки коштував фотоапарат! Нехай і з ручною перемоткою плівки, але справжнісінький! «Не такий уже й сумний день!» — подумала дівчина.

Їй залишалося дочекатися батька і попросити його повезти її до району, щоб зробити покупку.

Увечері Марусина крутилася, як білочка, допомагаючи батькам по господарству, потім заходила сама готувати вечерю.

— Що з нашою Марусиною трапилося? — промовила мати.

— Вона в нас завжди була помічницею, — зауважив батько.

— І не кажи! Іноді з дрючком потрібно заганяти на город, а тут як бджілка крутиться! — усміхнулась жінка. — Марусино, зізнавайся, що тобі потрібно?

«Мама мене одразу розкусила», — подумала дівчина.

— Нічого, лише щоб тато повіз мене в район, — сказала вона й усе пояснила.

— Так би щодня допомагала! — промовила мати й не забула нагадати, що Віра завжди була працьовитою, а Марусині аби лише перед дзеркалом крутитися.

— Так вона ж красуня! — зауважив батько й додав: — А ще й розумниця! Ось стане відомим фотографом і прославить нашу родину на весь світ!

— Хоча б учителькою стала! — махнула рукою мати.

Розділ 7

Фотографування стало для Марусини справжнім захопленням. Спочатку вона робила світлини квітів, дерев, захопилась пейзажними фото, але найбільшу втіху в неї викликало знімкування себе самої. Для цього доводилося просити Ростика піти разом на природу, щоб він її сфотографував. Марусині дуже подобалося позувати, перевдягатись у різний одяг, шукати нові локації для фотосесій. Хлопець іноді підтримував її забаганки і по кілька разів клацав фотоапаратом, іншого разу психував і казав, що вона його дістала. Але Марусина все терпіла заради того, щоб побачити нові світлини. Вона подовгу розглядала на них себе, відмічала, що зроблено не так. Ті, що їй не подобались, одразу знищувала, залишала лише найвдаліші.

Часто дівчина фотографувала і самого Ростика. Частина світлин віддавала йому, інші — залишала собі, ретельно вклеюючи їх в альбом поруч зі своїми. З придбанням фотоапарата Марусина отримала змогу бути поруч з Ростиком частіше. Він просив дівчину сфоткати його з друзями, і тоді дівчина приєднувалася до них. Іноді Марусина брала фотоапарат із собою до школи, щоб на перерві зробити знімки однокласників, але лише вона знала справжню мету таких вчинків.

Дівчина сподівалася, що Ростик між уроками зможе помітити її за знімкуванням і попросить сфотографувати і його. Щойно хлопець починав позувати з друзями, умить до нього прибігали дівчата. «Ще б пак! — думала невдоволена Марусина. — Їм за честь обійняти такого красеня, щоб залишити собі фото на пам'ять».

— Марусино, мені фотку подаруєш? — приставали дівчата до Марусини після знімкування.

— Не знаю, — відповідала зазвичай вона.

— Ну будь ласочка! Просимо тебе! — не відставали від неї.

— Якщо вийде фото, — обіцяла дівчина.

Удома Марусина ретельно переглядала та сортувала світлини. Дівчатам відбирала ті, де вони вдалися погано. Це були в основному фотографії, де дівчата або із заплющеними очима, або з розтуленим чи перекошеним ротом. Вона віддавала такі фото і тішилася з того, як дівчата обурювалися, що вийшли на них погано. Найбільше Марусину дратувала однокласниця Ольга, за однією партою з якою вона

ridmi
ТВІЙ УЛЮБЛЕНИЙ КНИЖКОВИЙ

КУПИТИ